

Trøndelag fylkeskommune
seksjon kulturminner

Befaringsnotat

Batterie Meldal (Grandebakken), Ørland

Hans Marius Johansen 10.09.2025

Postadresse: Fylkets hus, Postboks 2560, 7735 Steinkjer

Telefon: 74 17 40 00 | **Epost:** postmottak@trondelagfylke.no | **Org.nr:** 817 920 632

Saksnummer	202432143
Sak	Riving av bygg – Grande batteri/Grandebakken bunker 163/49 m.fl.
Kommune	Ørland
Gnr/bnr	163/11 Vasseng (utskilt 1899) 163/19 Lineng (utskilt 1943 fra 163/8 Bakken) 163/49 Grande batteri (utskilt 1955 fra 163/14 Fritun) 163/52 Grande batteri II (utskilt 1955 fra 163/14 Fritun) 164/55 Norset (utskilt 1925 fra 164/8 Grande) 167/91 Lienget II (utskilt 1956 fra 167/28 Nybråtten) 167/216 Forsvarsbygg (utskilt 2002 fra 167/33 Vesterbø)
Registreringsmetode	Visuell
Dato for befaring	15.10.2024
Deltakere	Jørn Iver Nikolaysen, fotograf Hans Marius Johansen, arkeolog
Askeladden id	-
Forsidebilde	Fra dekningsrom under anlegg 10: kanonstilling. I bakgrunnen ses anlegg 11-12: «gjenbrukt» Befehlsstelle I. Foto: Jørn Iver Nicolaysen © 2024

INNHold

1	Bakgrunn	4
2	Metode	4
3	Anleggene	5
3.1	Anlegg 1: Gressdekt kanonstilling 163/49, 52	5
3.2	Anlegg 2: Lyskasterfundament 163/49, 52	7
3.3	Anlegg 3: Gressdekt kanonstilling 163/49, 52	8
3.4	Anlegg 4: Bunker 163/49, 52	9
3.5	Anlegg 5: Bunker 163/49, 52	10
3.6	Anlegg 5B: Gressdekt kanonstilling 163/49, 52	10
3.7	Anlegg 6: Gressdekt kanonstilling 167/216	12
3.8	Anlegg 7: Lyskasterfundament 167/216	12
3.9	Anlegg 8: Gressdekt kanonstilling 167/216	13
3.10	Anlegg 8B: Lyskasterfundament 167/216	14
3.11	Anlegg 9: Kanonstilling 167/216	14
3.12	Anlegg 10: Kanonstilling 163/19, 167/91	16
3.13	Anlegg 11 164/55	17
3.14	Anlegg 12 164/55	17
3.15	Anlegg 13 163/11	17
3.16	Anlegg 14 163/11	17
3.17	Anlegg 15 163/11	17
3.18	Oppsummering anlegg	17
4	Skriftlige kilder	20
5	Konklusjon	24
6	Litteratur og kilder	24

1 BAKGRUNN

I forbindelse med sanering av et luftvern batteri fra okkupasjonstiden ved Meldal (Grandebakken), ble det foretatt oppmåling av bevarte anlegg i løpet av 1 dags feltarbeid. Anleggene var i hovedsak gravd frem og frilagt på forhånd. Under arbeidet var det styrtregn og flere av anleggene var omgitt av vann og leire med begrenset tilgjengelighet. Flere detaljer ved anleggene ble derfor ikke undersøkt og dokumentert tilstrekkelig.

2 METODE

Anlegg ble innmålt med en Altus GNSS-mottaker med CPOS-korreksjon. Oppnådd nøyaktighet ligger innenfor 1 cm. Ved oppmålingen ble målt bunn av anleggenes ytterkanter, bortsett fra anlegg 6 hvor det ble målt topp av ytterkanter. Der måling ikke var mulig pga. tilgjengelighet, ble endepunkt målt og senere sammenføyd og konstruert ved skjermdigitalisering. Til hjelp ved skjermdigitalisering og tolkning er benyttet luftfoto over batteriområdet fra 1957 fremskaffet av Forsvarsbygg. Fotodokumentasjon av batteriet ble utført av Jørn Nikolaysen, og hans bilder har vært til stor hjelp. I tillegg utførte Erik Hårberg [3D-skann](#) av anlegg 4, 5 og 5B som ga nyttig detaljinformasjon. Erik Hårberg har også gitt viktige innspill til tolkning av batteriets oppbygging og utvikling. Mål som oppgis er ytre mål.

Figur 1 Batteriet med innmålte og skjermdigitaliserte anlegg. Bakgrunn luftfoto 1957. Kilde Kartverket

3 ANLEGGENE

Vi har fulgt Multiconsults nummerering og betegnelser (Multiconsult 2024a, 2024b). I tillegg er oppført og nummerert anlegg tilhørende batteriet utenfor saneringsområdet (11-12) samt anlegg fjernet etter 1957 (13), etter 1969 (15) og i perioden 2012-2017 (14).

3.1 Anlegg 1: Gressdekt kanonstilling 163/49, 52

Tolkning: Kanonstilling for Flak 8,8 cm.

Åpen, rektangulær betongstilling med dekningsrom og ammunisjonsnisjer. Tobruk for MG i hjørne mot NV. Lengde langs Ø-siden 20,16 m. Lengde langs V-siden 20,61 m. Bredde i S 9,22 m. Bredde i N 12,16 m. Høyde ca. 2,2 m. Kvadratisk kanonstandplass 4x4 m sentralt i stillingen, i flukt med gulvplanet, med utsparing/nisje synlig i toppen av hver langside. Metallkrans i sentrum, trolig etter sokkellavett (ikke oppmålt). Renne for kabelføring i gulvplanet fra kanonstandplass mot utgang i Ø. Kanonstandplassen må være støpt før det øvrige gulvplanet ble fylt opp med betong, og stod under okkupasjonen frittstående i stillingen. Oppfylling og ombygging av kanonstillingen ble gjort 1957-1969, trolig for fremføring av mobilt skyts. Delvis sammenraste, steinblandede splintvern ved gjenstøpt inngang lengst N i V-siden.

Figur 2 Anlegg 1 sett mot NV. Foto: Jørn Iver Nikolaysen © 2024

Figur 3 Anlegg 1 sett mot NØ. Kvadratisk kanonstandplass sentralt i bildet, men renne for kabler i golvplanet mot inngangen til høyre. I hver av kanonstandplassens langsider var en utsparing/nisje synlig i toppen. Betongen omkring kanonstandplassen i golvplanet er fra ombygging etter okkupasjonen. Foto: Jørn Iver Nikolaysen © 2024

Figur 4 Anlegg 1. Metallkrans i sentrum av kanonstandplassen, tolket som mulig spor etter sokkellavett for Flak 8,8 cm. Foto: Jørn Iver Nikolaysen © 2024

Figur 5 Anlegg 1 sett mot Ø. Splintvern ved gjenstøpt inngang i V-siden. Foto: Jørn Iver Nikolaysen © 2024

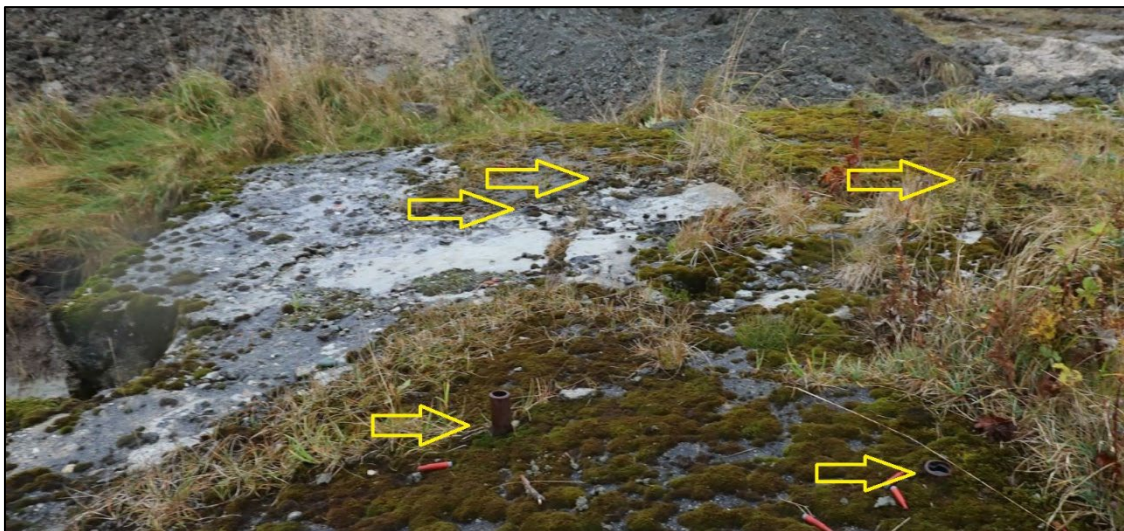
3.2 Anlegg 2: Lyskasterfundament 163/49, 52

Tolkning: Kanonstandplass for Flak.

Kvadratisk 4x4 m, frittstående betongfundament. Høyde ca. 1,4 m. Utsparring/nisjer fra topp til bunn i hver langside, 3,4 m mellom disse på tvers over standplassen. Identisk med kanonstandplass i sentrum av anlegg 1. Minst 5 tilsynelatende hule jernbolter identifisert fra foto.

Figur 6 Anlegg 2 sett mot SV. Anlegg 1 bak målestanga. Foto: Jørn Iver Nikolaysen © 2024

Figur 7 Anlegg 2 sett mot S. 5 bolter er synlige på den østre delen av kanonstandplassen. Foto: Jørn Iver Nicolaysen © 2024

3.3 Anlegg 3: Gressdekt kanonstilling 163/49, 52

Tolkning: Kanonstilling for Flak 8,8 cm.

Som anlegg 1. Åpen, rektangulær betongstilling med dekningsrom og ammunisjonsnisjer. Tobruk for MG i hjørne mot NØ. Lengde langs V-siden 18,78 m. Lengde langs Ø-siden 20,35 m. Bredde i S 9,23 m. Bredde i N 11,1 m. Kvadratisk kanonstandplass 4x4 m sentralt i stillingen, i flukt med gulvplanet, med utsparing/nisje i hver langside. Ingen krans for sokkellavett påvist, pga. nedraste betong- og jordmasser, senere ombygging og at anlegget var omgitt av vann. Kanonstandplassen må være støpt før det øvrige gulvplanet ble fylt opp med betong, og stod under okkupasjonen frittstående i stillingen. Oppfylling og ombygging

av kanonstillingen ble gjort 1957-1969, trolig for fremføring av mobilt skyts. Delvis sammenraste, steinblandede splintvern ved gjenstøpt inngang lengst N i V-siden (ikke innmålt).

Figur 8 Anlegg 3 sett mot Ø. Foto: Jørn Iver Nicolaysen © 2024

3.4 Anlegg 4: Bunker 163/49, 52

Tolkning: Betonghus for Flak-mannskap.

Vegger og tak av betong med stein på utsiden av veggene. Veggtykkelse ca. 0,60 m. Taktykkelse ca. 0,35 m. Lengde 16,8 m. Bredde i N 5,5 m, bredde i S 5,7 m. Samme type finnes i andre tunge Flak-batteri, for eksempel på Lista i Agder og Sola og Forus i Rogaland. Omtales som Flakbarracke.

Figur 9 Anlegg 4 sett mot SV. Anlegg 5B bak til høyre. Foto: Jørn Iver Nikolaysen © 2024

3.5 Anlegg 5: Bunker 163/49, 52

Tolkning: Betonghus for Flak-mannskap.

Vegger og tak av betong med stein på utsiden av veggene. Veggtykkelse ca. 0,60 m. Taktykkelse ca. 0,35 m. Lengde 16,87 m. Bredde i Ø 5,51 m. Bredde i V 5,43 m. Samme type finnes i andre tunge Flak-batteri, for eksempel på Lista i Agder og Sola og Forus i Rogaland. Omtales som Flakbarracke.

Figur 10 Anlegg 5 sett mot SØ. Anlegg 11-12 ses i bakgrunnen til høyre. Foto: Jørn Iver Nikolaysen © 2024

3.6 Anlegg 5B: Gressdekt kanonstilling 163/49, 52

Tolkning: Ildledningsbunker (Befehlsstelle II).

Tilnærmet kvadratisk hovedstruktur, langsider Ø-V ca. 10,3 m, langsider N-S ca. 10,5 m. Lengst Ø rektangulært påbygg orientert N-S. Bredde 2,94-2,96 m, lengde 14,84-14,89 m. Mot V åpent rom i form av oppstillingsplass e.l. Eventuelt tak var fjernet. Resten av bunkeren var ikke tilgjengelig. Trolig ombygd 1957-1969. Veggtykkelse på synlige vegger 0,70 m.

Figur 11 Anlegg 5B sett mot ØNØ. Foto: Jørn Iver Nikolaysen © 2024

Figur 12 Anlegg 5B. Uttegning i plan basert på 3D-skann utført av Erik Hårberg. Tegning: TRFK

3.7 Anlegg 6: Gressdekt kanonstilling 167/216

Tolkning: Kanonstilling for Flak 8,8 cm.

Som anlegg 1. Åpen, rektangulær betongstilling med dekningsrom og ammunisjonsnisjer. Tobruk for MG i hjørne mot SV. Lengde langs Ø-siden 20,18 m. Lengde langs V-siden 20,51 m. Bredde i S 9,22 m. Bredde i N 9,13 m. Høyde ca. 2,2 m. Kvadratisk kanonstandplass 4x4 m sentralt i stillingen, i flukt med gulvplanet, med utsparing/nisje i hver langside. Kanonstandplassen må være støpt før det øvrige gulvplanet ble fylt opp med betong, og stod under okkupasjonen frittstående i stillingen. Oppfylling og ombygging av kanonstillingen ble gjort 1957-1969, trolig for fremføring av mobilt skyts i stillingen. Sammenraste, steinblandede ytre påbygg langs Ø-siden ikke innmålt.

Figur 13 Anlegg 6 sett mot SV. Foto: Jørn Iver Nikolaysen © 2024

3.8 Anlegg 7: Lyskasterfundament 167/216

Tolkning: Kanonstandplass for Flak.

Som anlegg 2. Kvadratisk 4x4 m, frittstående betongfundament. Høyde ca. 1,4 m. Utsparing/nisjer fra topp til bunn i hver langside, 3,4 meter mellom disse på tvers over standplassen.

Figur 14 Anlegg 7 sett mot S. Foto: Jørn Iver Nikolaysen © 2024

3.9 Anlegg 8: Gressdekt kanonstilling 167/216

Tolkning: Kanonstilling for Flak 8,8 cm.

Som anlegg 1. Åpen, rektangulær betongstilling med dekningsrom og ammunisjonsnisjer. Tobruk for MG i hjørne mot SØ. Lengde langs Ø-siden 20,42 m. Lengde langs V-siden 18,71 m. Bredde i S 11,14 m. Bredde i N 9,25 m. Høyde ca. 2,2 m. Kvadratisk kanonstandplass 4x4 m sentralt i stillingen, i flukt med gulvplanet, med utsparing/nisje i hver langside. Kanonstandplassen må være støpt før det øvrige gulvplanet ble fylt opp med betong, og stod under okkupasjonen frittstående i stillingen. Oppfylling og ombygging av kanonstillingen ble gjort 1957-1969, trolig for fremføring av mobilt skyts.

Figur 15 Anlegg 8 sett mot V. Foto: Jørn Iver Nikolaysen © 2024

3.10 Anlegg 8B: Lyskasterfundament 167/216

Tolkning: Kanonstandplass for Flak.

Som anlegg 2. Kvadratisk 4x4 m, frittstående betongfundament. Høyde ca. 1,4 m
Utsparring/nisjer fra topp til bunn i hver langside, 3,4 meter mellom disse på tvers over standplassen.

Figur 16 Anlegg 8B sett mot SØ. Anlegg 11-12 i bakgrunnen. Foto: Jørn Iver Nikolaysen © 2024

3.11 Anlegg 9: Kanonstilling 167/216

Tolkning: Kanonstilling for Flak 8,8 cm.

Kanonstilling med tilhørende dekningsrom og ammunisjonsnisjer. Dekningsrommene ble ikke detaljkartlagt. Kvadratisk kanonfundament i sentrum 4x4 m som i anlegg 1-2.
Boltkrans i sentrum; kun dokumentert ved avstandsfoto. Sentrum utilgjengelig pga. vann; kun yttervegger innmålt. Bredde i S 9,26 m. Største lengde N-S 15,05 m.

Figur 17 Anlegg 9 sett mot SV. Foto: TRFK

Figur 18 Anlegg 9 sett mot V. Kanonstandplass sentralt i bildet. Foto: Jørn Iver Nikolaysen © 2024

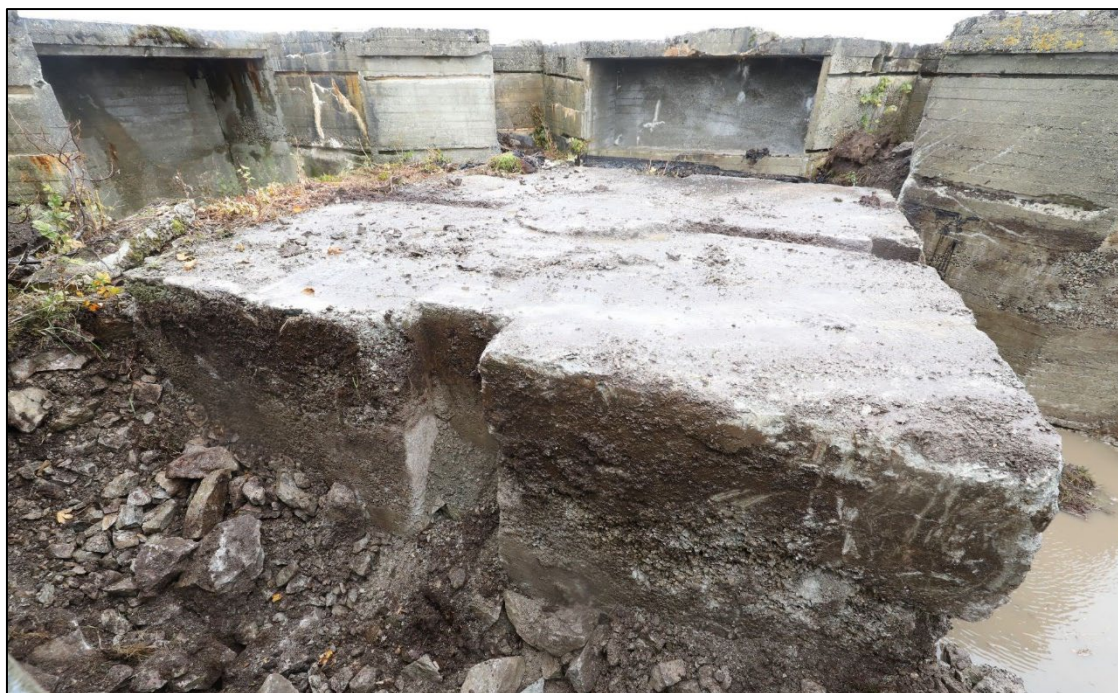
3.12 Anlegg 10: Kanonstilling 163/19, 167/91

Tolkning: Kanonstilling for Flak 8,8 cm.

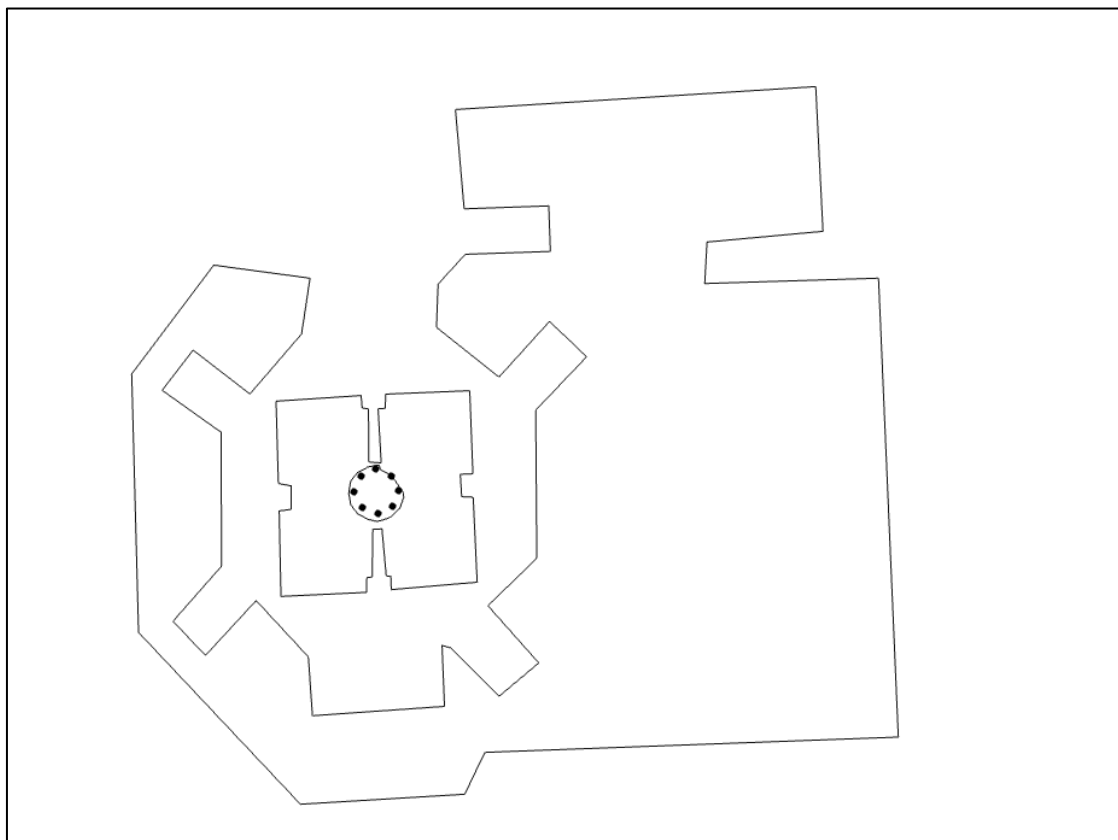
Kanonstilling med tilhørende dekningsrom og ammunisjonsnisjer. Dekningsrommene ble ikke detaljkartlagt. Kvadratisk kanonfundament 4x4 m med boltkrans i sentrum. Bredde i Ø 9,32 m. Største lengde Ø-V 15,26 m.

Figur 19 Anlegg 10 sett mot S. Foto: Jørn Iver Nikolaysen © 2024

Figur 20 Anlegg 10 sett mot VSV. Kanonstandplass sentralt i bildet med boltkrans i sentrum. Foto: Jørn Iver Nikolaysen © 2024

Figur 21 Anlegg 10. Uttegning av kanonstilling, kanonstandplass og boltkrans. Tegning: TRFK

3.13 Anlegg 11 164/55

Tolkning: Ildledningsbunker (Befehlsstelle I).

Ikke befart. Muligens Regelbau L424a. Tilsvarende finnes bl.a. i Flak-batteri på Fosslia, Stjørdal.

3.14 Anlegg 12 164/55

Tolkning: Mulig stilling for radar eller skytecomputer.

Ikke befart.

3.15 Anlegg 13 163/11

Tolkning: Kanonstandplass for Flak.

Ses på ortofoto 1957. Fjernet 1957-1969. Som anlegg 2.

3.16 Anlegg 14 163/11

Tolkning: Kanonstilling for Flak 8,8 cm.

Ses på ortofoto 1957 og 1969. Fjernet 2012-2017. Som anlegg 10.

3.17 Anlegg 15 163/11

Tolkning: Kanonstandplass for Flak.

Ses på ortofoto 1957 og 1969. Fjernet 1969-2004. Som anlegg 2.

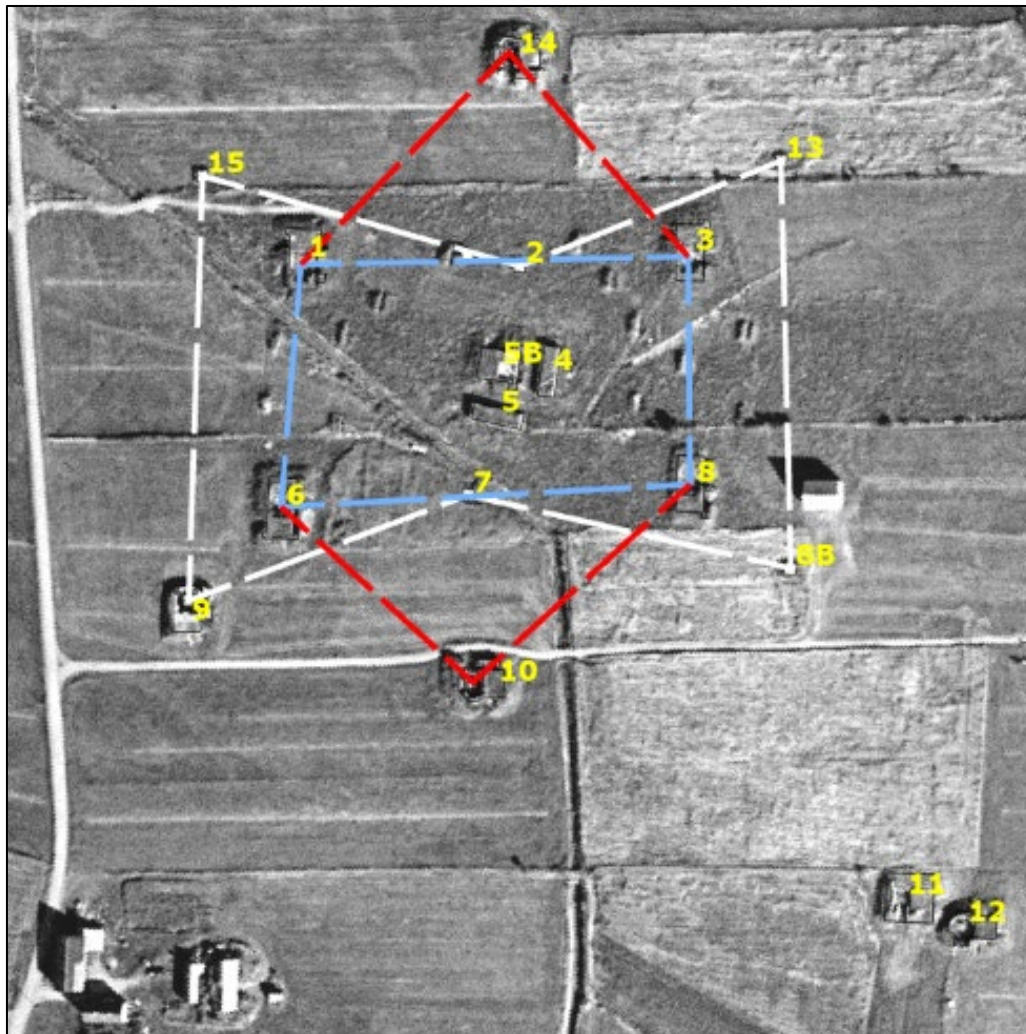
3.18 Oppsummering anlegg

12 anlegg ble registrert av oss, mens 5 ble kartlagt på basis av luftfoto.

Vi antar at batteriet ble etablert med 4 stk. Flak 8,8 cm på sokkellavett, representert ved anlegg nr. 1, 3, 6 og 8. Disse har lik utforming og er utgruppert i rektangulær form. Samtlige har også Tobruk for MG for nærforsvar. Kanonstandplassene i anleggene bestod av en kvadratisk betongkonstruksjon 4x4 m, som fluktet med betongen i gulvplanet og har

utsparinger/nisjer synlig i toppen av hver langside. Kanonstandplassene må være støpt før det øvrige gulvplanet ble fylt opp med betong, og stod under okkupasjonen frittstående i stillingene. Oppfylling og ombygging av kanonstillingene ble gjort 1957-1969, trolig for fremføring av mobilt skyts i stillingene. Anlegg 5B i sentrum av batteriet er tolket som ildledningsbunker (Befehlsstelle II). Anlegg 4-5 var oppholdssted for Flak-mannskaper. De mange små rektangulære vollformasjoner på luftbildet 1957 er trolig lager for ammunisjon. Anlegg 11-12 i SØ er tolket som kommando- og ildledningsbunker (Befehlsstelle I).

Figur 22 Antatt utvikling av batteriet på Meldal (Grandebakken) fra 4 (blå), 6 (rød) og 12 (hvit) kanonstandplasser. Luftfoto 1957. Kilde Kartverket. Uttegning: TRFK.

Batteriet ble på et tidspunkt utvidet til et batteri med 6 stk. Flak 8,8 cm på sokkellavett, representert ved anlegg nr. 10 og 14. Disse kanonstillingene har en annen utforming enn de 4 opprinnelige. Anlegg 14 ble fjernet 2012-2017, men anlegg 10 var bevart. Her finner vi samme kvadratiske kanonstandplass på 4x4 m, med utsparing/nisje i hver langside og renner for kabelføring. Disse kanonstillingene ble ikke endret etter kapitulasjonen, og kanonstandplassene stod under okkupasjonen frittstående i stillingene.

På slutten av krigen ble batteriet ytterligere utbygd, med planer om et dobbelbatteri med 12 kanonstillinger. Anlegg 9, lik 10 og 14, ble ferdigbygd som kanonstilling. For anlegg 2, 7, 8B, 13 og 15 ble kun kanonstandplassen ferdig. Det ble ikke observert stålplater eller boltkranser på disse, men kun spredte bolter plassert uten spesielt mønster. Det er uklart

om kanonstandplass 2, 7, 8B, 13 og 15 var oppsatt med kanoner. Uten boltkrans må en ha improvisert for alternativ montering av kanonene, for eksempel trekonstruksjoner oppe på betongen e.l. Eventuelt kan kanoner ha stått direkte på bakken på korsformet lavett. Betegnelsen lyskasterfundament om de enkeltstående kanonstandplassene er vi uenig i, da det ikke var vanlig å plassere lyskastere sentralt i batteriområdet. Dette gikk en bort fra tidlig i krigen, pga. blending av batterimannskapet og at batteriet ble et lett mål for fly.

De frittstående, kvadratiske kanonstandplassene ser ut til å være en standardisert type for Luftwaffe. Identiske ses for eksempel i Flak-batteriet på Fosslia i Stjørdal og ved Hagen nær Ulriksborg i Ørland. Lignende typer er også dokumentert på Dvergsøya, Kristiansand (Wrånes 2023). Disse måler interessant nok også 4x4 m. På Dvergsøya har en spart på betongen ved å støpe standplassene med avskårne hjørner, slik at de får en åttekantet form. Wrånes omtaler kanonstandplassene som Sparbettungen eller sparestillinger anlagt sent i krigen, hvor Flak 8,8 cm stod på sokkellavett sentralt på betongstandplassen.

Figur 23 Kanonstandplass for Flak på Fosslia, Stjørdal. Luftfoto Stjørdal 2010. Kilde: Kartverket

Figur 24 Kanonstandplass for Flak 8,8 cm på Dvergsøya, Kristiansand. Foto fra Wrånes 2023:19

Etter okkupasjonen ble batteriet på Meldal (Grandebakken) ombygd. I 1957 fremstår stillingene forfalne og uten våpen, mens i 1969 er stillingene under ombygging. Det er etablert rombeformede stillinger i anlegg 1 og 6, og opparbeidet veier for fremføring av

mobilt skyts til stillingene. Ildledningsbunker 5B er endret. Rombeformede stillinger, ses i etterkrigstiden også i batteriene på Uthaug og Hovde, og i Buråsen batteri i Bymarka i Trondheim oppført på 1950-tallet.

Figur 25 Luftfoto 1957 og 1969 av den sentrale delen av batteriet på Meldal (Grandebakken), som viser endringer i perioden. Kilde: Kartverket

4 SKRIFTLIGE KILDER

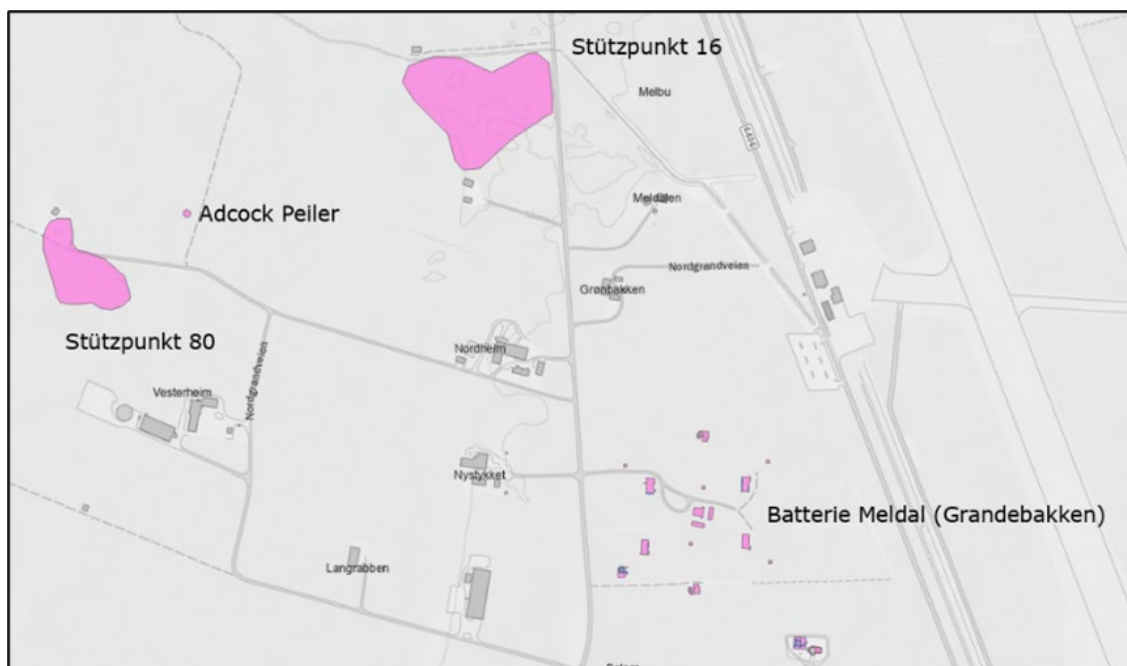
Fjørtoft (2024) oppgir at det tunge luftvernet rundt flyplassen på Ørlandet, opprinnelig ble dekket av 3 tunge luftvern batterier som hver hadde 4 stk. Flak 8,8 cm. Disse var plassert på Meldal (Grandebakken), Kirkhaugen og Ulriksborg ved Hagen. Batteriene tilhørte Gemischte-Flak-Abteilung 265.

Ifølge [Lexikon der Wehrmacht](#) ble Reserve-Flak-Abteilung 265 omdøpt til Gemischte-Flak-Abteilung 265 i juli 1942. Avdelingen bestod da av 5 batterier (1.-3. schwere og 4.-5. leichte), med et 6. batteri oppsatt i januar 1943. Avdelingen skal ha blitt sendt til Ørland i januar 1943. Muggerud (2022) oppgir at avdelingen ble tildelt feltpostnummer i 1943, og batteri 2., 4., 5., 6. samt stab er henført til Ørland. Batteri 1. og 3. ble plassert på Gossen og senere Eggemoen og Horten. Etter kapitulasjonen ble stab og batteri 2., 4., 5. og 6. fra Gemischte-Flak-Abteilung 265, samlet i Reservation 6 ved Rinnan i Levanger sammen med andre enheter fra Luftwaffe.

Et kart fra mars 1943 angir ingen kanoner ved batteriområdet. Imidlertid er det ved Stützpunkt 16 vest for Nordgrandveien, markert 3 stk. Flak 2 cm, 1 lyskaster samt 4 sirkelsymbol uten tegnforklaring. Stützpunkt 80 lenger sørvest viser 3 stk. Tobruk for MG samt 1 «Adcock-Peiler» (fjernet 2009). Hvis kartet ikke er omtegnet etter kapitulasjonen, tyder dette på at batteri Meldal (Grandebakken) ikke var etablert og oppsatt i mars 1943.

Figur 26 Utsnitt av «Fliegerhorst Ørland. Feuer- u. Stellungenplan. Lw. Befest. Baustab Ørland.» Datert 15.3.43. Påtegnet «Tresset [kopierte, avtegnet] 11.1.1951 Kystartilleribrigade Trøndelag». Kilde: Forsvarshistorisk museum Rustkammeret: Boks 243, mappe 1293

Figur 27 Foregående kart overført til dagens kartverk. Kart: TRFK

Et udatert kart, sannsynligvis fra etter mars 1943, har opphav i en mappe merket «Befestigungs- und Stellungsbaukarten des ehemaligen T.A.B. Drontheim (702, Inf.-Div.).» Her angis 6 stk. Flak 8,8 cm på batteriområdet til Meldal (Grandebakken). Mot NV er igjen angitt 3 stk. Flak 2 cm, mot V 3 stk. Tobruk for MG, mot NØ 3 stk. Flak 2 cm og mot N, NNØ og NØ pansertårn for 3,7 cm skyts.

Figur 28 Stasjonsbalkarte. Blatt 18. Udatert. Kilde: Forsvarshistorisk museum Rustkammeret: Boks 70, mappe 336

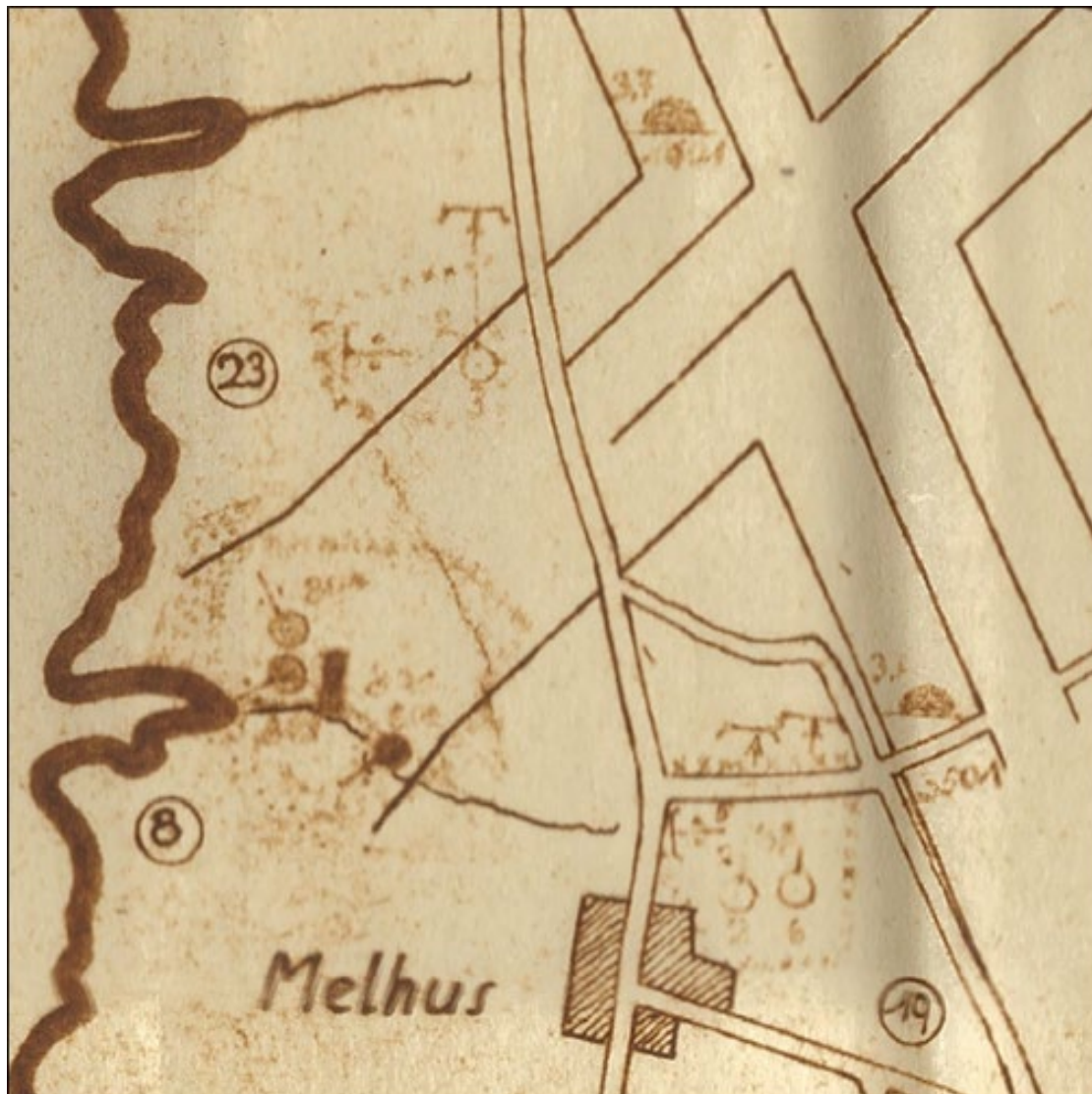
I statusoversikt for luftvern i Norge 25.3.1945, finner vi Gemischte-Flak-Abteilung 265. Batteri 2. og 4. som var på Ørlandet, er hver oppført med 4+2 stk. Flak 8,8 cm. Dette henspiller muligens på utvidelsen av batteriene fra 4 til 6 kanoner. De lette batteriene 5. og 6. som var på Ørlandet, er oppført med henholdsvis 12 stk. Flak 3,7 cm og 15 stk. Flak 2 cm.

Flakabteilung Nr.		265			
		gem		(v)	
s Batterie Nr.		1.	2. (v)	3.	4. (v)
Kaliber					
Geschützzahl		6	4+2v	6	4+2v
le Batterie Nr		5.	6.		
Kaliber		3,7			
Geschützzahl		12	15		
dazu 2cm -Vierlinge					

Figur 29 Status for luftvern i Norge 25.3.1945. Kilde: Bundesarchiv RL 2-III/1126

Et kart fra 1.5.1945 angir at batteriet på Meldal (Grandebakken) da hadde 6 stk. Flak 8,8 cm, 2 stk. Flak 2 cm og 5 stk. MG. Mot NV er igjen angitt 3 stk. Flak 2 cm samt 1 MG, mot V 3 stk. Tobruk for MG og mot N og NØ pansertårn for 3,7 cm skyts.

Figur 30 Utsnitt av «Bauabschnitt Öderland. Stand von 1.5.1945.» Kartet er stemplet «Hemmelig» og har påtegning «TRL ING BN SP-39» samt NATOs kompassroseemblem. Kartet har svake påtegninger med dårlig lesbarhet. Kilde: Forsvarshistorisk museum Rustkammeret: Boks 243, mappe 129

5 KONKLUSJON

Vi kartla 12 kanonstandplasser, hvorav 7 fremstod som fullt utbygde kanonstillinger. Det er uklart om de 5 frittstående kanonstandplassene var oppsatt med skyts i form av provisorier eller var ubesatt. De arkeologiske sporene viser at det var planlagt et dobbeltbatteri med 12 kanoner, men at dette aldri ble fullt utbygd før kapitulasjonen.

Tilgjengelige skriftlige kilder angir at batteriet på Meldal (Grandebakken) mot slutten av okkupasjonstiden var oppsatt med 6 stk. 8,8 cm Flak, 2 stk. 2 cm Flak og 5 stk. MG. Ytterligere skriftlige kilder kan gi annen kunnskap om batteriet på Meldal (Grandebakken).

Batteriet med anlegg vil bli lagt inn i kulturminnebasen Askeladden med vernetype «Uten vern» og status «Fjernet».

Trondheim 10.9.2025

Hans Marius Johansen
arkeolog

6 LITTERATUR OG KILDER

Bundesarchiv: Zusammenstellung der im Bereich eingesetzten etatisierten Flakabteilungen. Komm.Gen.d.Dtfch.Lw.i.Norwegen. Stand: 25.3.1945. RL 2-III/1126.

Fjørtoft, Jan Egil. 2024. Notat datert 18.6.2024: *Historisk vurdering/verneverdi – Riving av Grande batteri/Grandebakken bunker.*

Forsvarshistorisk museum Rustkammeret: Res. 6 Levanger (Rinnan). Boks 66, mappe 290.

Forsvarshistorisk museum Rustkammeret: Fliegerhorst Ørland. Feuer- u. Stellungenplan. Lw. Befest. Baustab Ørland.» Datert 15.3.43. Påtegnet «Tresset [kopiert, avtegnet] 11.1.1951 Kystartilleribrigade Trøndelag». Boks 243, mappe 1293.

Forsvarshistorisk museum Rustkammeret: Stellungenbaukarte. Blatt 18. Udatert. Boks 70, mappe 336.

Forsvarshistorisk museum Rustkammeret: Bauabschnitt Örlandet. Stand von 1.5.1945. Boks 243, mappe 1293.

Hogg, Ian V. 1997. *German Artillery of World War Two*. Greenhill Books, London & Stackpole Books, Pennsylvania. 1. Utg. 1975 Arms and Armour Press.

Kartverket. 1957. Luftfoto WF-0927-B-03 1957. Foto: Widerøe Flyveselskap.

Kartverket. 1969. Luftfoto Ørland-Bjugn 1969.

Muggerud, Bjørn. 2022. *Tyske militære avdelinger og feltpostnumre tilknyttet Norge 1940-1945. Tillegg og oppdateringer*. Bjørn Muggerud basert på Erik Lørdahls+ arbeider. Utgave 3. Krigs- og feltpostforeningen. Oslo.

Multiconsult. 2024a. Rapport 03.06.2024: Grande batteri/Grandebakken bunker, Ørland. *Miljøgeologisk rapport*. Dokumentkode 10257704-RIGm-RAP-001. Trondheim.

Multiconsult. 2024b. Rapport 05.06.2024: *Grande batteri/Grandebakken bunker, Ørland. Miljøkartlegging*. Dokumentkode 10257704-01-RIM-001. Trondheim.

Müller-Kissing, Johannes & Kötter, Mirjam (Hrsg.). 2023. *Die Stellungen der deutschen Flugabwehr im Zweiten Weltkrieg*. Handbücher zur Archäologie der Neuzeit. Band 1. Nünnerich-Asmus Verlag & Media. Oppenheim am Rhein.

Neuman, Ernst. 1938. *Handbuch für den Flakartilleristen (Der Kanonier)*. Waffen und Ausbildung der schweren Flakbatterie – 8,8 cm Flak 18 und 2 cm Flak 30. Offene Worte. Berlin.

Wrånes, Endre. 2023. Kanonene på Dvergsøya. Randesund historielag. *Årsskrift* nr. 38 2023. s. 18-23

Trøndelag fylkeskommune
seksjon kulturminner

Postadresse: Fylkets hus, Postboks 2560, 7735 Steinkjer

Telefon: 74 17 40 00 | **Epost:** postmottak@trondelagfylke.no | **Org.nr:** 817 920 632